HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

נוח לו לאדם שיבא על ספק אשת איש ואל ילבין פני חבירו ברבים מנ"ל מדדרש רבא [ו]דדרש רבא מאי דכתיב [1]ובצלעי שמחו ונאספו קרעו ולא דמו אמר דוד לפני הקב"ה רבש"ע גלוי וידוע לפניך שאם היו מקרעים בשרי לא היה דמי שותת לארץ ולא עוד אלא אפילו בשעה שעוסקין בנגעים ואהלות אומרים לי דוד הבא על אשת איש מיתתו במה ואני אומר להם [א]מיתתו בחנק [ב]ויש לו חלק לעוה"ב אבל [ג]המלבין את פני חבירו ברבים אין לו חלק לעוה"ב [ג](ואמר) [ד]מר זוטרא בר טוביה אמר רב ואמרי לה אמר רב [ד]חנא בר ביזנא אמר ר"ש חסידא ואמרי לה א"ר יוחנן משום רשב"י נוח לו לאדם שיפיל עצמו לכבשן האש ואל ילבין פני חבירו ברבים מנ"ל מתמר דכתיב [2]היא מוצאת והיא שלחה אל חמיה אמר רב [ה]חנגא בריה דרב אידי מאי דכתיב [3]ולא תונו איש את עמיתו [ו]-[2]עם שאתך בתורה ובמצות אל תונהו אמר רב [2]לעולם יהא אדם זהיר באונאת אשתו שמתוך שדמעתה מצויה אונאתה קרובה [ז]א"ר אלעזר מיום שנחרב בית המקדש ננעלו שערי תפלה [4]שנאמר גם כי אזעק ואשוע שתם תפלתי ואע"פ ששערי תפלה ננעלו שערי דמעות לא ננעלו שנאמר [5]שמעה תפלתי ה' ושועתי האזינה אל דמעתי אל תחרש ואמר רב כל ההולך בעצת אשתו נופל בגיהנם שנאמר [6]רק לא היה כאחאב וגו' א"ל רב פפא לאביי והא אמרי אינשי איתתך גוצא גחין ותלחוש לה לא קשיא הא במילי דעלמא והא במילי דביתא לישנא אחרינא הא במילי דשמיא והא במילי דעלמא אמר רב חסדא [ד]כל השערים ננעלים חוץ משערי אונאה שנאמר [7]הנה ה' נצב על חומת אנך ובידו אנך א"ר אלעזר הכל נפרע בידי שליח חוץ מאונאה שנאמר ובידו אנך א"ר אבהו ג' אין הפרגוד ננעל בפניהם אונאה וגזל וע"ז אונאה דכתיב ובידו אנך גזל דכתיב [8]חמם ושוד ישמע בה על פני תמיד ע"ז דכתיב [9]העם המכעיסים אותי על פני תמיד [וגו'] אמר רב יהודה לעולם יהא אדם זהיר בתבואה בתוך ביתו שאין מריבה מצויה בתוך ביתו של אדם אלא על עסקי תבואה שנאמר [10]השם גבולך שלום חלב חטים ישביעך אמר רב פפא היינו דאמרי אינשי כמשלם שערי מכדא נקיש ואתי תיגרא בביתא [ח]ואמר רב חיננא בר פפא לעולם יהא אדם זהיר בתבואה בתוך ביתו שלא נקראו ישראל דלים אלא על עסקי תבואה שנאמר [11]והיה אם זרע ישראל וגו' וכתיב [12]ויחנו עליהם וגו' וכתיב [13]וידל ישראל מאד מפני מדין [ט](וא"ר) חלבו [ה]לעולם יהא אדם זהיר בכבוד אשתו שאין ברכה מצויה בתוך ביתו של אדם אלא בשביל אשתו שנאמר [14]ולאברם הטיב בעבורה והיינו דאמר להו רבא לבני מחוזא אוקירו לנשייכו כי היכי דתתעתרו תנן התם [י]חתכו חוליות ונתן חול בין חוליא לחוליא ר"א מטהר וחכמים [י]מטמאין וזה

ונלעלי. נצפיל לפניו זו שמתחלה מטמאתי בה כמו (בראשית ג) ויכן את הלענ: **שמחו ונאספו קרעו ולא דמו.** לפי קרעוני לא מלאו דס: [ב]**לדדרש רבא.** לטובה מעשה של דוד ובא שבע מלחמה לפני לפי שהיה היה שהיועה למלחמת בית דוד גבו כריתות כותב לפניהם על מנת שאם ימות שאתה מגורשת מעכשיו ולא תיזקק ליבם וכל תוכן הימים היה קפק מגורשת אם את מגורשת מתחילה ואם לא מת לא נתגרשה: **היה מוצלח והיו שלחה.** לע"פ שהיו מוציאין זותה לגריפה לא תמרה להם ליהודה נצעלתי לא שלחה לו למי שלחה לו מנכי הרה ואם יולדה הוא מעלמו יודה: **עמיהו. נחוצה לאמה. נחוצה** לגורלה דבריס לעברה: **חוצה קרובה.** לבת. פורענות חוצה ממהר לבא: **שמעה שפלתי.** אין לשמותו מלשון בקשה שמבקש מאת הקב"ה שישמע תפלתו אבל אל תחרים יש לשמותו מלשון בקשה ולומר בזו מני בוטח אתין דרכך לשמוח ולא להחריש. אל תחרם אל תעשה אל תעשה אל תתן משמעין לשון בקשה ומשמעין לשון עתיד כגון (תהלים קכא) אל יתן למוט רגלך אל ינום שומר ישראל (בראשית ל) יעקב לא תתן לי מלומה (בראשית ג) הוא לשון עתיד: **רק לא היה לאחאב.** סיפיה דקרא אמר שמתה אותו איזבל לשמו: **[ג]שמך גוצה.** לשמך קטנה כפוף עלמך ושמע דבריה]: **כל השערים.** של תפלה נעלו: **חוץ משערי אונאה.** להועיל על אונאת דבריס אין השער ננעל בפניו: **כלל ע"י שליח.** נפרעים על כל עבירות ע"י שליח: **ובידו.** לא מסרה לשליח: **פרגוד.** מחילה שניה שכינה לנצח מרוס: **לויו ננעל.** [ט]להפסיק רחייתן מן המקום שלא תמיד רואה אותם **על שיפרע: ובידו אנך.** משמע שהיא תמיד שלוי ומשמע בה: **על פני.** לפני ואין מחילה ביום לניין העבירה: **לימחי גבולך שלום.** כשאלך חטים ישביעך הקב"ה: **מכדא.** כל שנותנים בו שעורים: **נקיש ואתי תגרא.** התגר מקשקש כדרך כלי ריקס שנשמע בו קול הבריה כשמקשקשין עליו: **וידל ישראל.** לעיל מיניה כתיב ויחנו עליהם ויבאתיהו את יבול התרן: [י]**חוקיהו נגייהו.** כבדו נשותיכם: **מחוז.** עיר שהיה רצה לו במוכה כך שמה: **תחכו חוליות.** תנור העשוי חוליות מלרפו בטבעון כדרך כלי חרס וחס"כ לירף חוליות ונתן חול בין חולית לחולית: **ר"א מטהר.** שאין זה כלי חרס שלא ננין כעין כלי גלגיס וכלי חלמה שאין מקבלין טומאה: **וחכמים מטמאין.** לחולי כתר חוליות. שאר תנורים שלמה היו עשויס כעין קדירות גדולות ופיו למעלה ולרוף בטבעון כשאר קדירות ומטולטלים שלא שהיס מושיבו על הארץ או על הדף ומדביק את טפילות הטיט סביב על כולו לעשותו עב שיקלוט ויחזיק את חומו עכעמי

נוח לו לאדם שיבא על ספק אשת איש בו'. נקט הכי משום דבעי שבע ספק אשת איש הוה ופי' בקונטרס משום דכל היועה למלחמת בית דוד כותב גט לאשתו ע"מ שאם ימות יגרשנה ולא תיזקק ליבם וכל אותם הימים היה ספק מגורשת וק' לר"ת דל"ל אין זה כל היועה שלא דוקא שיש להם אחין ואין להם בנים מיהו בקונטרס לאו דוקא נקט יבם שלא תתעגן ועוד קשה לר"ת דתמר במסכת שבת (ד' נו. ושם ד"ה גט) כל המומר דוד מטוח אינו שלא טועה אחמי והא מזר חוריס מן המלחמה אח"כ ומיהו יש לדחות שהיו מתעין אם לא יחזור בסוף המלחמה ועוד קשה לתניא בפ' מי שאחזו (גיטין דף עג. ושם: ד"ה אמר) מה היו נותנין היתים רבי יהודה אומר הרי היא כאשת איש דבריה ר' יוסי אומר מגורשת ואינה מגורשת ואפילו לרבי יוסי מטוח דוד לאינה מגורשת ולאי וכ"ת להתם שלא אמר מעכשיו דמוקי לה בגמרא בשומר מעת שאני בעולם כלומר שעה אחת קודם מיתתי ובמלחמת [בית] דוד היו כותבים מהיוס לא קאני בהליה בתוספתא [ו] מהיוס לא מתי היתים שבינתים רבי יהודה אומר היה כאשת איש ומתני' דמי שאחזו (שם) גמי מוכח דאמר מהיוס ואילך שיניה קאי והא דאמר בגמרא בשומר מעת שאני בעולם מפ' ר"ת ור"ח דפירושו נעשה כאומר מעת שהוא בעולם משום כיון דאמר אם מתי מתכוין לרחק הגרושין כמו שיוכל ואינו רוצה שתתגרש עד שמוך למיתתו והא דקאמר מהיוס להלאות שהוא רוצה שיחולו גרושין [ז](מהיוס) ומפ' ר"ת דבמלחמת בית דוד היו מגרשין לגמרי בלא שום תנאי אלא היו עושין הדבר בנענה כדי שלא יהו קופצין על נשותיהן לנושאן לכך קרו להו ספק אשת איש ולכל הפי' קשה דאפילו בא על אשת איש ולאי טוב ממלבין מדקאמר דוד הבא על אשת איש מיתתו במה ויש לו חלק לעוה"ב:

ולא עוד אלא בשעה שעוסקין בנגעים ואהלות. כלומר לא מצינו בשעה שהם עוסקים אלא לפני עסוקים בהלכות תמורות וגם אין עניינם לאשת איש ויש ספרים דגרסי בשעה שעוסקין בתרגע מיתות ב"דע): **דכתיב היא מוצת.** בלא מל"ף כמו (מיכה ז) ויאת אשם בציון שהיתה קרובה לאשת כבר ולא שלחה לו אלא גרמו אם לא היה מוזה לו היתה מפרסמתו:

ואל דמעתי אל תחרש. תינו אומר שמע אל בכיי או לאה דמעתי אלא אל תמנע בכיי לומר אל תחרם שעה אחת מתי אלא שמע בעשה שתהא מתי בעולם שעה אחת קודם מיתתי ומעמידתן זו אלא זו ומשום דנתן חול בינתים להפריד החוליות זו מזו מטהר ר"א וחכי תנן במסכת כלים (פרק ה משנה ח) תחתו לרוחבו פחות פחות מרבעה טפחים טהור מרחו בטיט טמא משיסיקנו לפחות בו טפחים הרחיק את הטפלה ונתן חול או גרוד

קפב א מיי' פ"ח מהל' מיכוזי גיאה הל' ו סמג לאוין קנ:

קפג ב [מיי' פ"ו מהל' דעות הל' ח ופ"ע מהל' תשובה הל' יד טוש"ע מ"מ סימן תכ סעיף לט]:

קפד ג טוש"ע מ"מ סי' רכח סעיף ג:

קפה ד מיי' פט"ו מהל' מיכוזי גיאה הלכה יט סמג שם טוש"ע שם סעיף ג:

קפו ו מיי' פט"ו מהל' מיכוזי גיאה הלכה יט:

קפז ז מיי' פט"ז מהל' כלים הלכה ה:

תורה אור השלם

1 וּבִצַלְעִי שָׂמְחוּ וְנֶאֱסָפוּ נֶאֱסָפוּ עָלַי נְכִים וְלֹא יָדַעְתִּי קָרְעוּ וְלֹא דָמּוּ:
תהלים לה טו

2 הוּא מוֹצֵאת וְהִיא שָׁלְחָה אֶל חָמִיהָ לֵאמֹר לְאִישׁ אֲשֶׁר אֵלֶּה לוֹ אָנֹכִי הָרָה וַתֹּאמֶר הַכֶּר נָא לְמִי הַחֹתָמֶת וְהַפְּתִילִים וְהַמַּטֶּה הָאֵלֶּה: בראשית לח כה

3 וְלֹא תוֹנוּ אִישׁ אֶת עֲמִיתוֹ וְיָרֵאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ כִּי אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:
ויקרא כה יז

4 גַּם כִּי אֶזְעַק וַאֲשַׁוֵּעַ שָׁתַם תְּפִלָּתִי: איכה ג ח

5 שִׁמְעָה תְפִלָּתִי יְיָ וְשַׁוְּעָתִי הַאֲזִינָה אֶל דִּמְעָתִי אַל תֶּחֱרַשׁ כִּי גֵר אָנֹכִי עִמָּךְ תּוֹשָׁב כְּכָל אֲבוֹתָי: תהלים לט יג

6 רַק לֹא הָיָה כְאַחְאָב אֲשֶׁר הִתְמַכֵּר לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי יְיָ אֲשֶׁר הַסִּתָה אֹתוֹ אִיזֶבֶל אִשְׁתּוֹ: מלכים א כא כה

7 כֹּה הֹרַאֲנִי וְהִנֵּה אֲדֹנָי נִצָּב עַל חוֹמַת אָנָךְ וּבְיָדוֹ אָנָךְ: עמוס ז ז

8 בְּהָקִיר בִּיר מֵימֶיהָ כֵּן הִקְרָה רָעָתָהּ חָמָס וְשֹׁד יִשָּׁמַע בָּהּ עַל פָּנַי תָּמִיד חָלְיִי וּמַכָּה: ירמיהו ו ז

9 הָעָם הַמַּכְעִיסִים אוֹתִי עַל פָּנַי תָּמִיד זֹבְחִים בַּגַּנּוֹת וּמְקַטְּרִים עַל הַלְּבֵנִים: ישעיהו סה ג

10 הַשָּׂם גְּבוּלֵךְ שָׁלוֹם חֵלֶב חִטִּים יַשְׂבִּיעֵךְ:
תהלים קמז יד

11 וְהָיָה אִם זֶרַע יִשְׂרָאֵל וְעָלָה מִדְיָן וְעַמָּלֵק וּבְנֵי קֶדֶם וְעָלוּ עָלָיו:
שופטים ו ג

12 וַיִּחֲנוּ עֲלֵיהֶם וַיְשַׁחִיתוּ אֶת יְבוּל הָאָרֶץ עַד בּוֹאֲךָ עַזָּה וְלֹא יַשְׁאִירוּ מְחָיָה בְּיִשְׂרָאֵל וְשֶׂה וְשׁוֹר וְחֲמוֹר:
שופטים ו ד

13 וַיִּדַּל יִשְׂרָאֵל מְאֹד מִפְּנֵי מִדְיָן וַיִּזְעֲקוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל יְיָ:
שופטים ו ו

14 וּלְאַבְרָם הֵיטִיב בַּעֲבוּרָהּ וַיְהִי לוֹ צֹאן וּבָקָר וַחֲמֹרִים וַעֲבָדִים וּשְׁפָחוֹת וַאֲתֹנֹת וּגְמַלִּים:
בראשית יב טז

מטמאים זה ממרו הגדה (י) והטמאה והטהורה תופות בו והוא טהור קמני חול דומיא דלרור שהוא יבש:

מסורת הש"ס

הגהות הב"ח

(ה) תום' ד"ה מתמו וכו' הגדה והטהורה כ"ל ומיבא והטמאה נמחק:

גליון הש"ס

גמ' ויש לו חלק לעוה"ב. עיין סוטה דף ד ע"ב תוס' ד"ה היא תתרום:

מוסף רש"י

אל דמעתי אל תחרש. מלמד כתיב את דמעתי תרלום, שמע מינה נרלית היא לפניו ואין לריך להתפלל אלא בשתבקל לפניו (ברכות לב:). **תחכו חוליות.** תנור של חרס שהוא עשוי ככלי ומטלטל ותחלת בריייתו מן קדרות, ואם נטמא אלריכו כלכוד נתילה ואם נתנו בענין זה שתהכו סביב סביב כחוליות ענולות ואחר ומיבריו טיטו של חול בין חולית לחולית, **רבי אלעזר** מטהר. עולמית, שאינו עוד בכלי חרס אלא נאדן בכבשן, וחכמים מטמאים (ברכות יט.).